

ISLAMSKA UMETNOST

ISLAMSKA UMETNOST – USLOVI U KOJIMA SE RAZVIJALA

- Islamska umetnost nastaje u VII veku na Arabljanskom poluostrvu
- Nosioi islamske umetnosti u početku su bili Arabljani, potom turci a kasnije i Persijanci.
- Brzo se širila preko Azije I Afrike, pa sve do Španije
- Ova raznolika umetnost je bila objedinjena verom u Alaha.
- Kako je prorok Muhamed zabranio prikaz ljudske figure, umetnost je bila bazirana na nefigurativnom slikarstvu i ornamentici.

ISLAMSKA UMETNOST - ODLIKE

- Islamsku umetnost najviše vezujemo za arhitekturu: **verske i javne građevine**.
- **Ornamentalna dekoracija spoljašnjih ili unutrašnjih zidova** na arhitektonskim objektima
- **Slikarstvo** je bilo zastupljeno u vidu iluminacija prilikom ukrašavanja knjiga.
- **Primenjena umetnost** se ogledala najviše u pravljenju **ćilima**.
- **Dekoracija svedena na ornament**, biljni i životinjski svet – **nema ljudskih figura osim u nekim iluminacijama** gde su bile prikazane **stilizovane figure**.
- **Dvodimenzionalni prikazi, bez volumena**.
- Linija je osnovni likovni element

ARHITEKTURA

- Arhitektura obuhvata **verske i javne građevine**
- Najviše pažnje se posvećuje **izgradnji džamija**.
- Izgradnja džamija **počinje još u VII veku**.
- Džamije su bile **jednostavnog kvadratnog oblika**.
- Ispred džamije se nalazi **zatvoreno dvorište sa česmom, koja se koristi u ritualnim obredima**.
- Iz džamije se podižu **visoke kule - minareti**
- Tipovi džamija:
- **Arapski i Turski**
- **Mavarski stil** (višebojna dekoracija zidova, lukovi neobicnih oblika, ornamentalna dekoracija, Velika džamija u Kordobi)

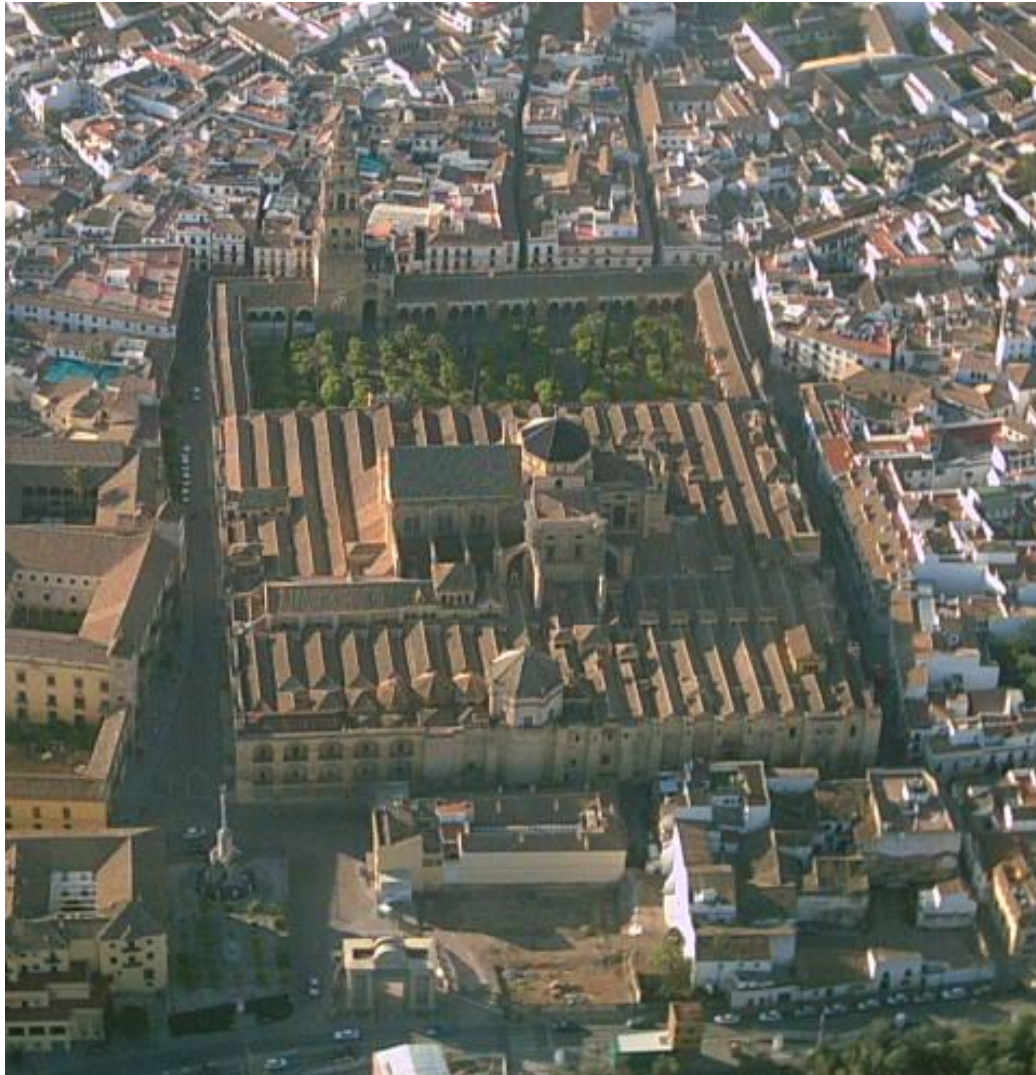
ARAPSKI STIL

- Grade se **pravougaone građevine, podeljenje na čak 18 brodova.**
- Napoznatija i najraskošnija: **džamija u Kordobi** (Španija)
- **Džamija u Kordobi** je napravljena u **VIII veku**, polihromni lukovi, koji se ukrštaju
- **Ukrasi od štuko tehnike (gips)**

Džamija u Kordobi

Džamija u Kordobi

Džamija u Kordobi

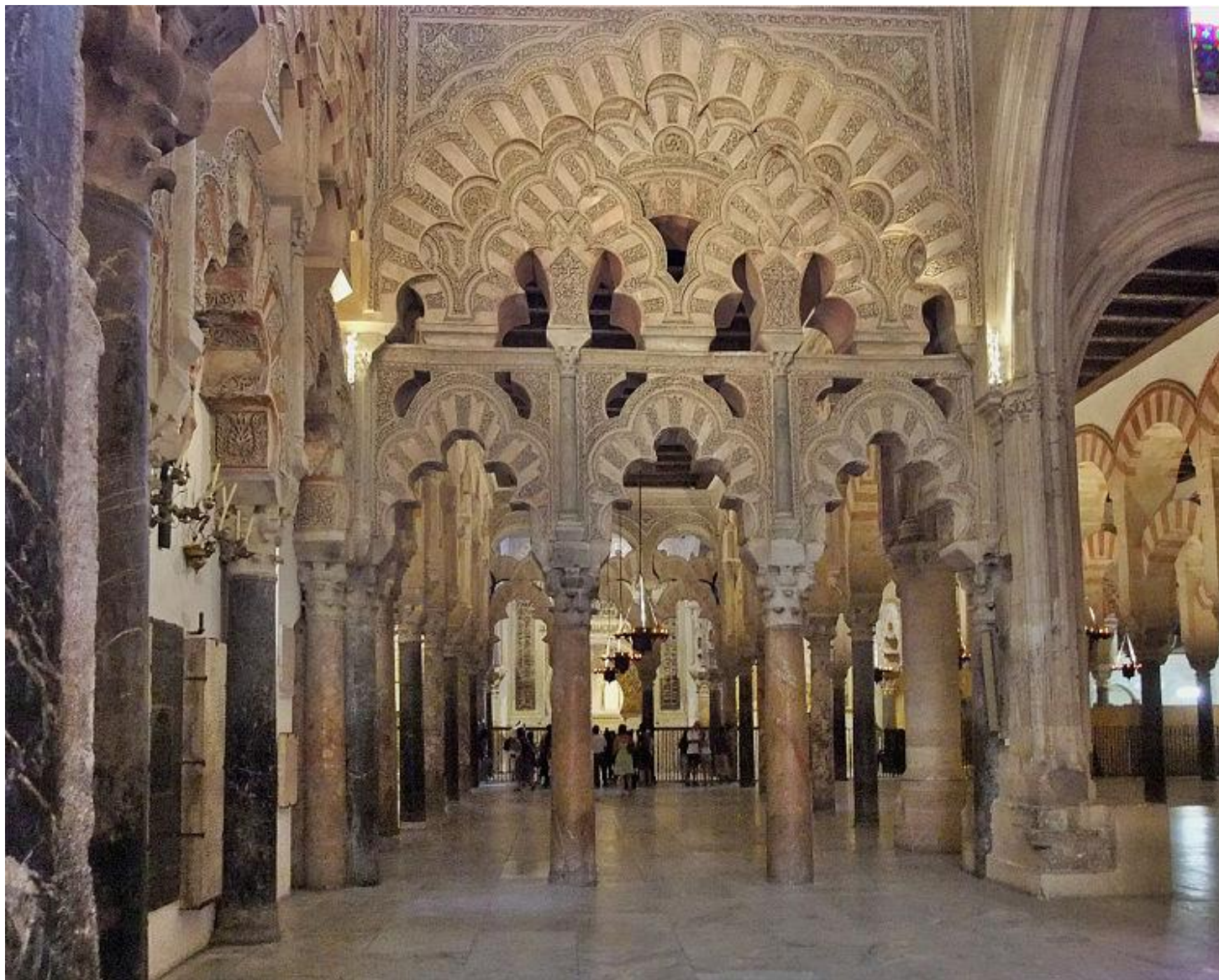

Ukrasi od štuko tehnike (gips)

Džamija u Kordobi

Džamija u Kordobi

Džamija u Kordobi

TURSKI STIL

- SAKRALNA ARHITEKTURA (crkvena)

1. **Džamija** (crkva)
2. **Medresa** (verska škola)
3. **Turbe** (nadgrobne građevine)

- PROFANA ARHITEKTURA (svetovna)

1. **Karavan saraj** (hotel)
2. **Han** (motel)
3. **Hamam** (javno kupatilo)
4. **Sahatkula** (kula sa časovnikom)
5. **Bezistan** (tržnica)

SAKRALNA ARHITEKTURA - Generalno

DŽAMIJA

- **Pravougaone građevine, sa kupolom** (kupola ima tambur i kalotu), na svakoj strani još 4 polukupole.
- Delovi:
 1. **Prostor za vernike** (dole tepisi)
 2. **Mimbar** (propovedaonica)
 3. **Mihrab** (oltarski deo)
 4. **Mahvil** (prostor za žene)
 5. **Minaret** (kula pored džamije – šeref – balkon na minaretu)
 6. **Šedrvan** (česma ispred džamije)

Sultan Ahmedova džamija (tur. Sultan Ahmet Camii)

Plava džamija- Carigrad

Plava džamija (plave su pločice – biljni ornamenti)- Ahmed I, velika centralna kupola
Štuko dekoracija i reljefi, dvodimnezionalni, bojeni i pozlaćeni.

Sultan Ahmedova džamija (tur. Sultan Ahmet Camii)

Plava džamija- Carigrad

Plava džamija (plave su pločice – biljni ornamenti)- Ahmed I, velika centralna kupola
Štuko dekoracija i reljefi, dvodimnezionalni, bojeni i pozlaćeni.

Sultan Ahmedova džamija (tur. Sultan Ahmet Camii)
Plava džamija

Plava džamija

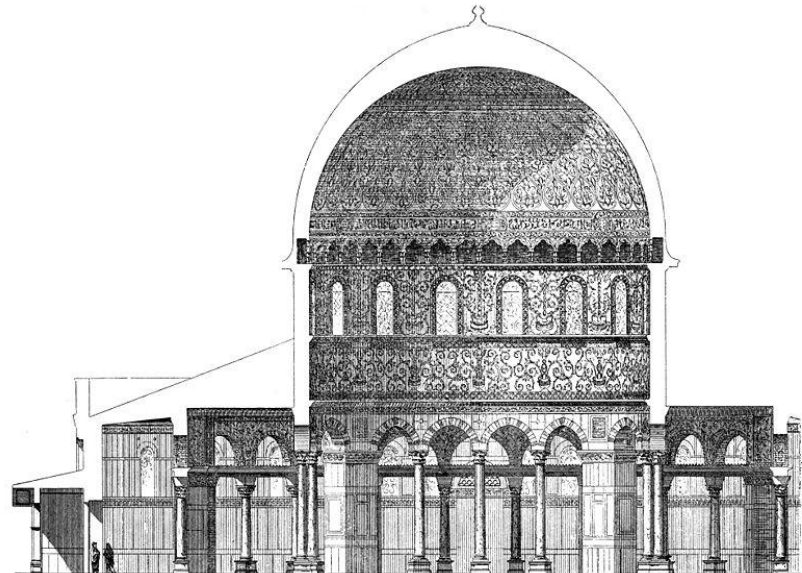

KUPOLA NA STENI

Omarova džamija ili Zlatna kupola, je omajadska džamija u Jerualimu;

jedna od najprepoznatljivijih u muslimanskom svijetu i među najstarijim postojećim muslimanskim građevinama i spomenicima.

- Sagrađena na brdu Morija
- Osnova su dva deambulatorijuma oko središnje gole stene, natkrivena
- kupolom
- Ukrašena: verskim tekstovima, geometrijskim šarama, stilizovanim motivima puzavica, listova i cvetova

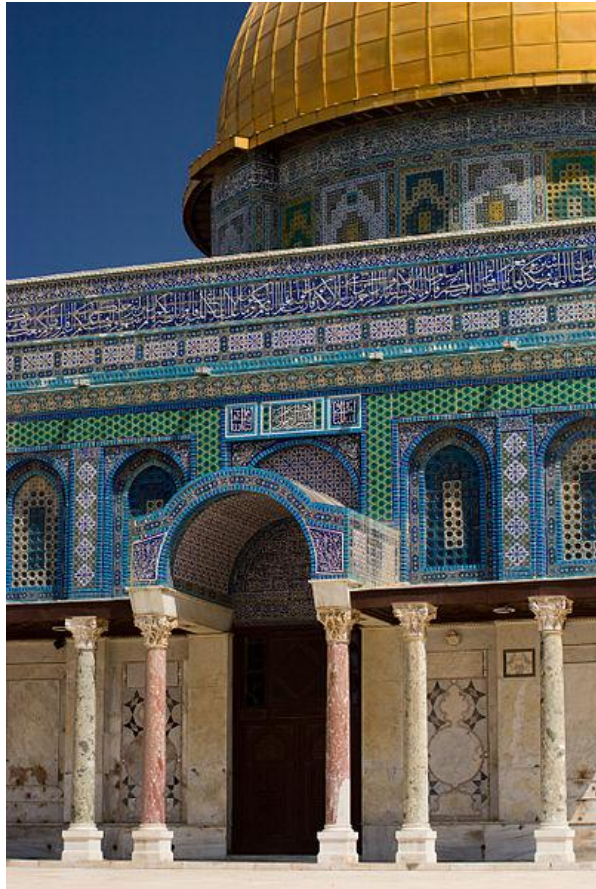

3. JERUSALEM: DER FELSENDOM.

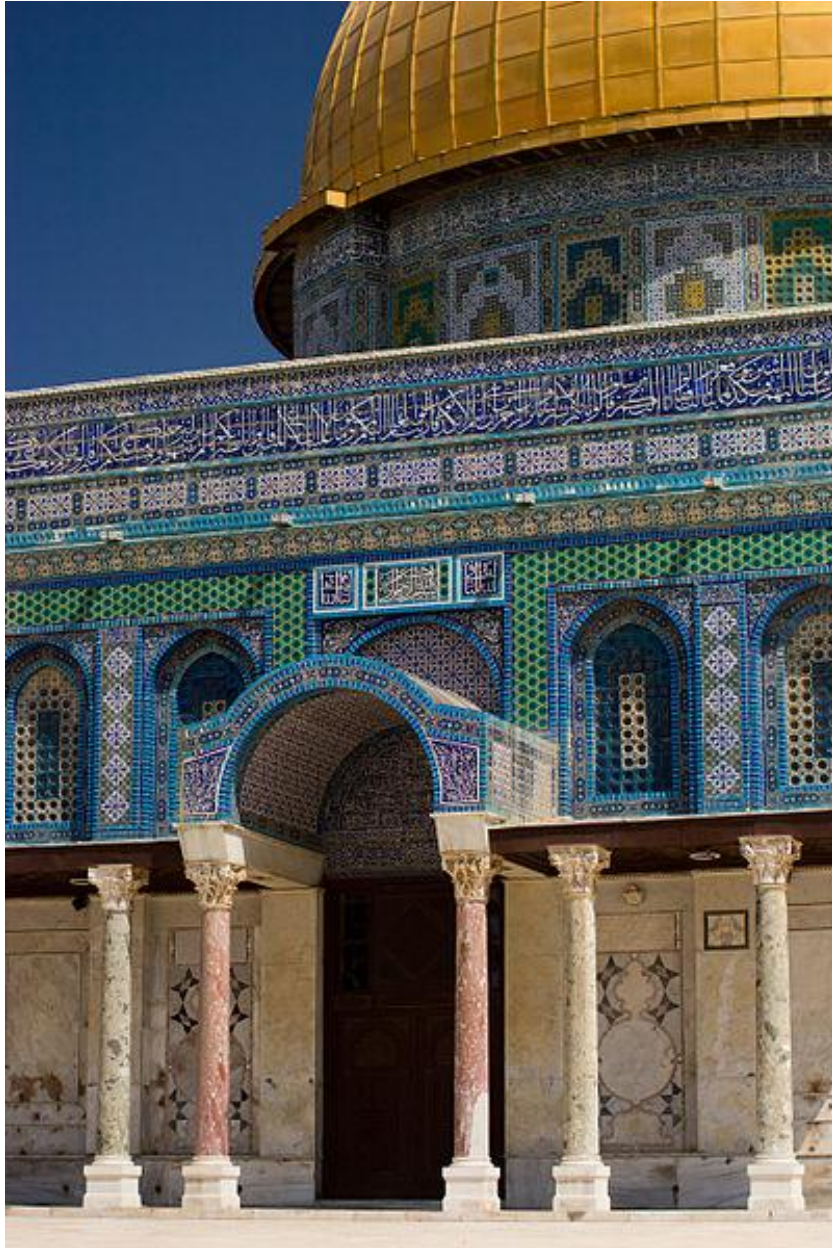
KUPOLA NA STENI

KUPOLA NA STENI

KUPOLA NA STENI

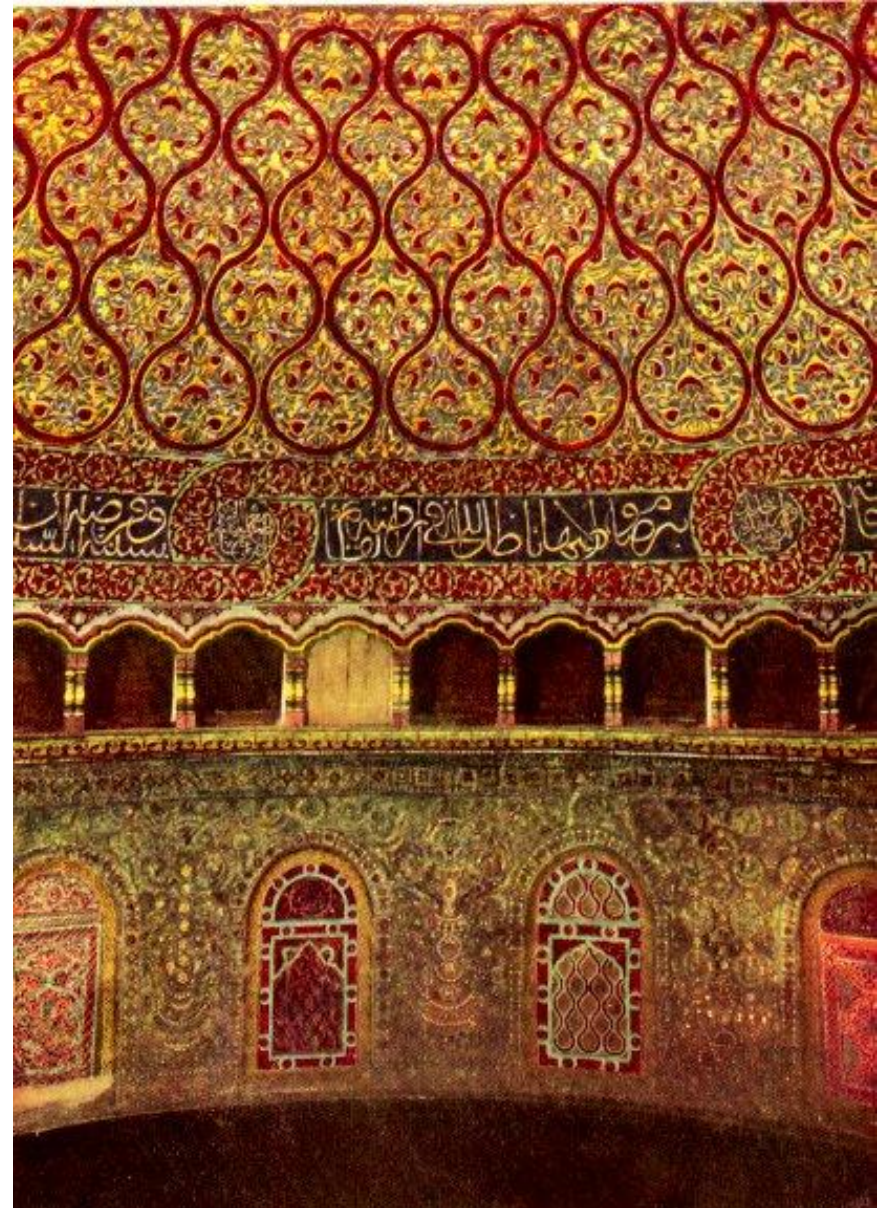
KUPOLA NA STENI

KUPOLA NA STENI

KUPOLA NA STENI

KUPOLA NA STENI

Džamija Šaha Abasa I

- Nalazi se u Isfahanu

Tadž Mahal

- **Arhitektonski spomenik u Agri**, gradu u indijskoj saveznoj državi
- Izgradio ga je **mogulski car Šah Džahan** kao spomenik za svoju rano preminulu suprugu Persijanku Mumtaz Mahal.
- Tadž Mahal se smatra vrhunskim ostvarenjem arhitekture, stila koji kombinuje elemente persijskih, indijskih i islamskih arhitektonskih stilova.
-
- Godine **1983. Tadž Mahal postao je UNESCO-ov spomenik** Svetske baštine opisan kao "dragulj islamske umetnosti u Indiji i jedan od univerzalno priznatih remek-dela svetskog nasleđa".
- **Iako je bela kupola mramornog mauzoleja najpoznatija arhitektonska komponenta, Tadž Mahal je zapravo integrirani kompleks struktura.**
- Gradnja je počela oko 1632. i završena 1653., a uključivala je tisuće umetnika i radnika

Tadž Mahal

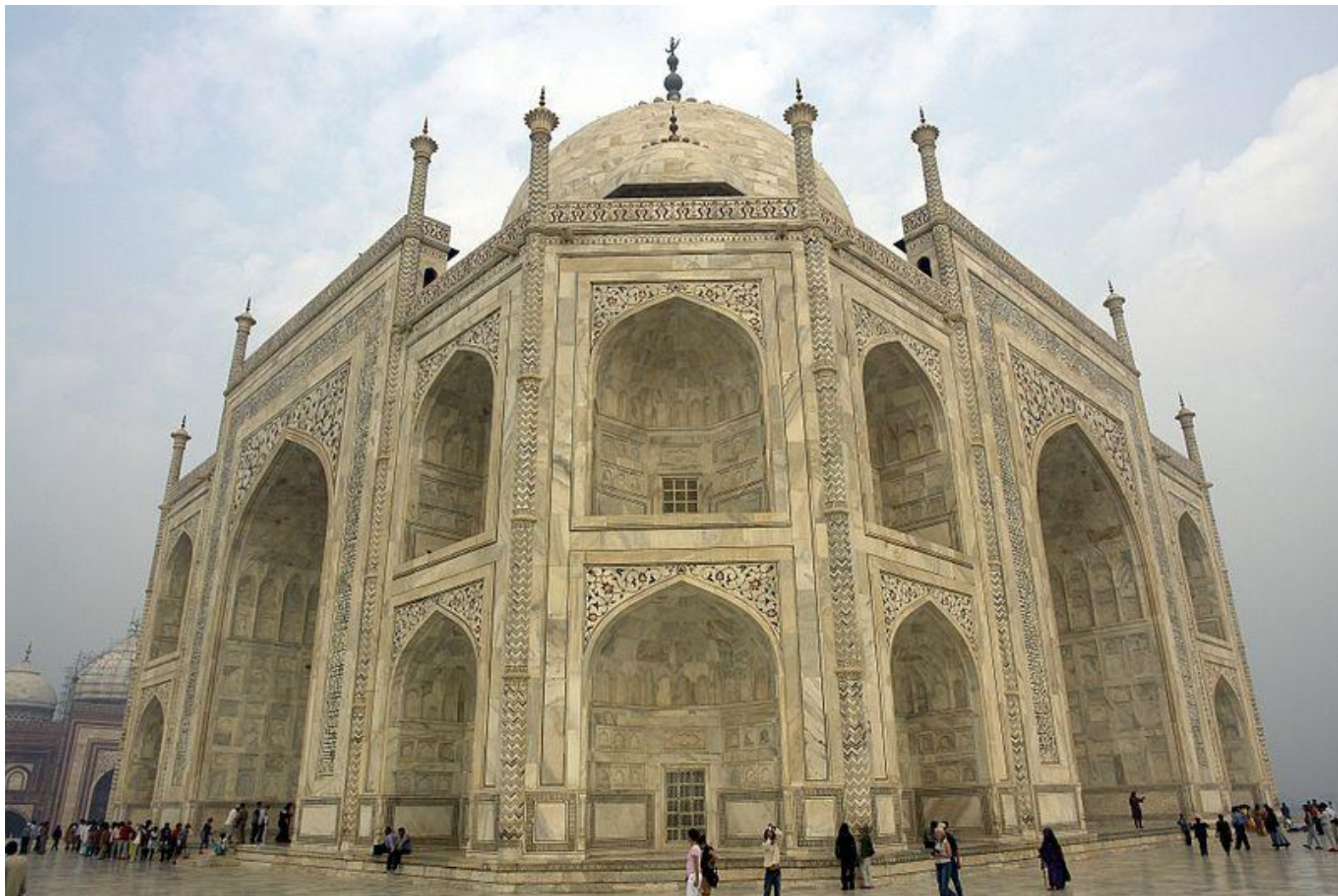
Tadž Mahal

Tadž Mahal

Tadž Mahal – pogled sa strane

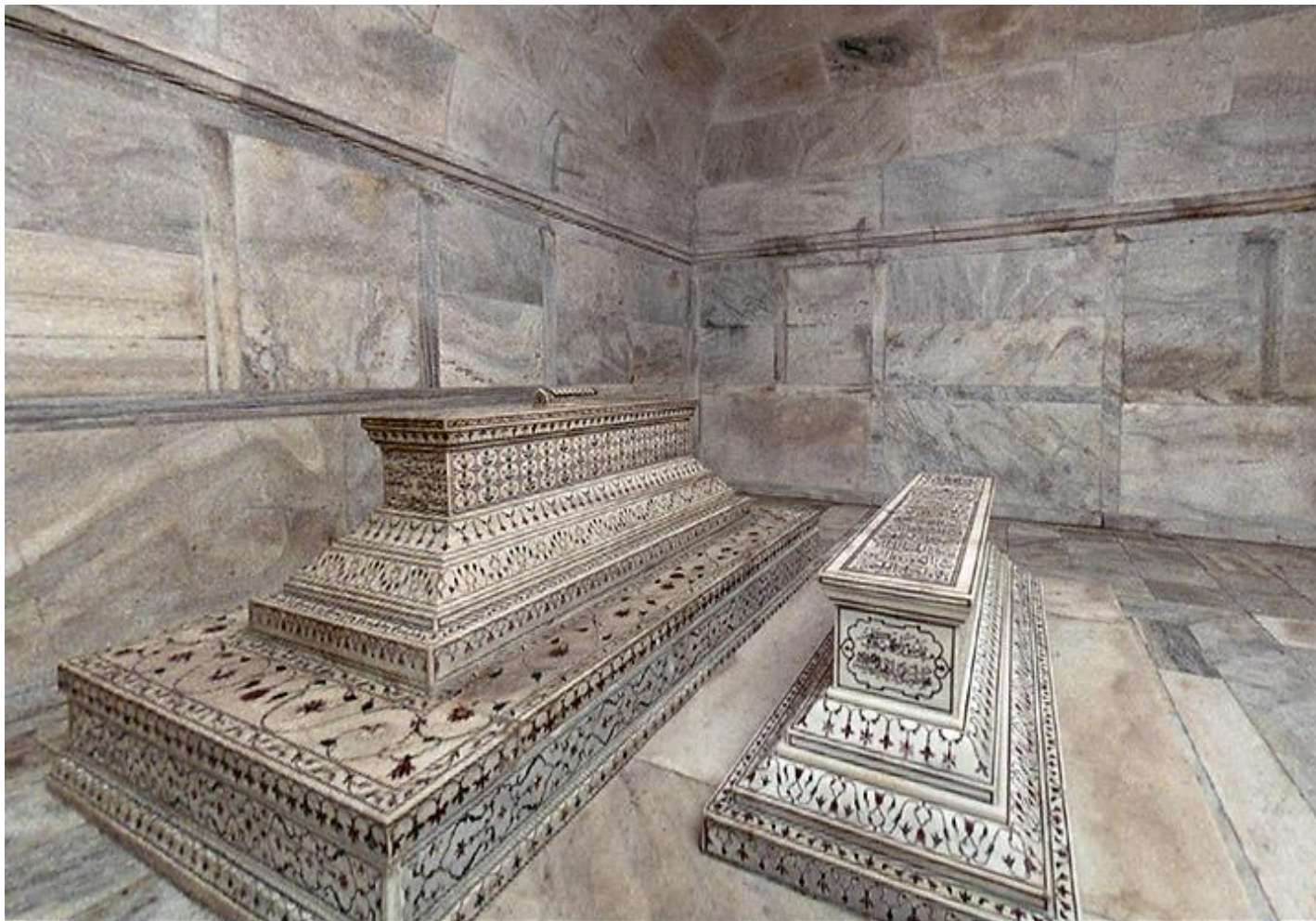
Tadž Mahal

Tadž Mahal

Tadž Mahal - grobnice

DŽAMIJE NA TERITORIJI JUGOSLAVIJE

- Od bitke Marici 1371.g. – do pada Smederava 1459.g. - **osvajanje Turaka**
- Sa sobom nose **tursko-osmanlijski stil**
- **GAZI HUSREV – BEGOVA džamija u Sarajevu** (kupola 26 m)
- **ALADŽA džamija** – Foča – najznačajnija po reljefima
- **ŠARENA džamija** – Tetovo – oslikana i spolja i iznutra (intenzivne boje)

Gazi Husrev – Begova džamija - Sarajevo

Gazi Husrev – Begova džamija - Sarajevo

Aladža džamija - Foča

Aladža džamija - Foča

Šarena džamija – Tetovo, Makedonija

Šarena džamija – Tetovo, Makedonija

TURBE – nadgrobne građevine

1. **Otvoreno turbe**
(stubovi nad
grobom, na kojima
je kupola)

2. **Zatvoreno turbe** ISLAMSKA UMETNOST NA TERITORIJI
(pravougaona JUGOSLAVIJE
građevina sa
kupolom)

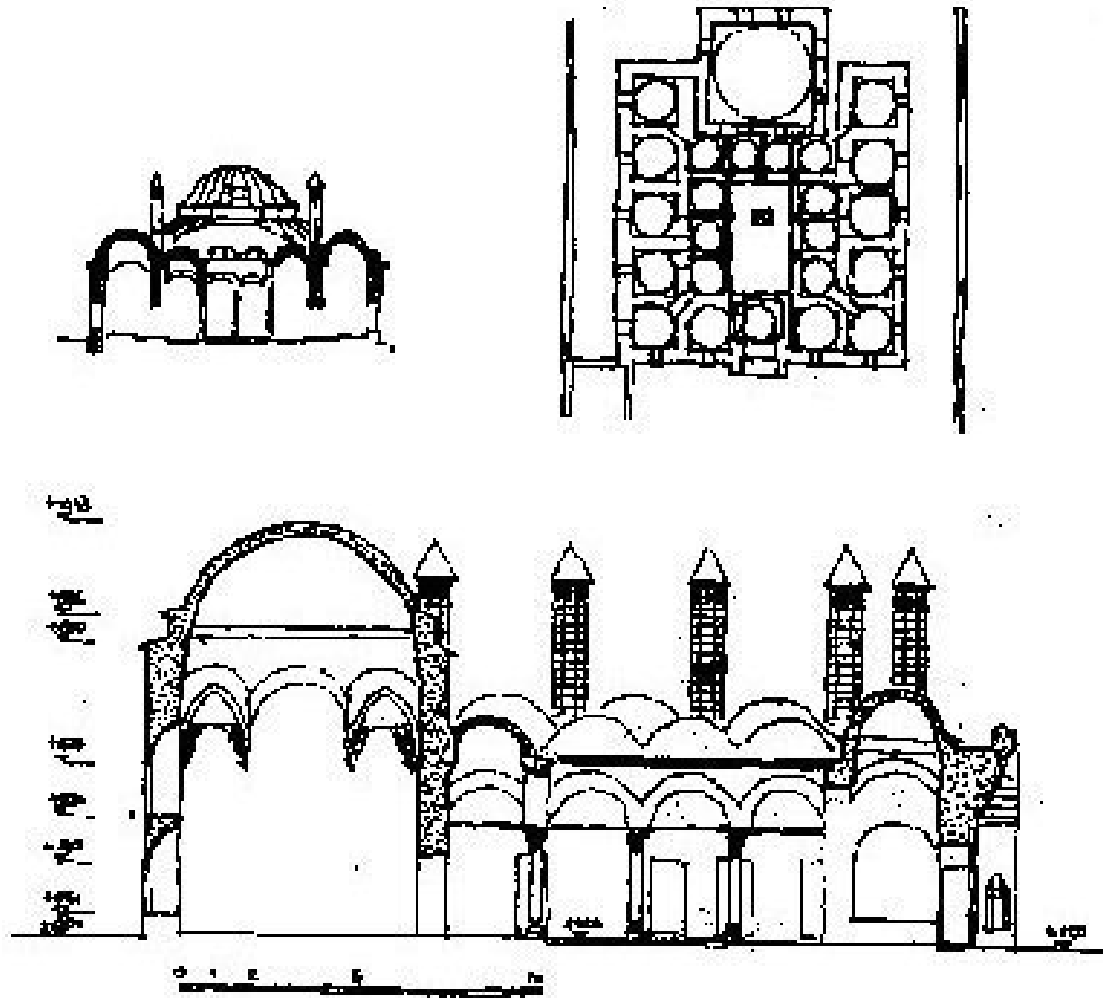
MEDRESE

- MEDRESE - **VERSKE ŠKOLE** (sa boravkom)
- Pravougaone sa dvorištem u sredini, iznad prostorija male kupole

Medresa - Sarajevo

Medresa - Sarajevo

Gazi Husrev Bey Medresesi, Sarajevo—Dr. Tuna Alp, 1983

Medresa - Podgorica

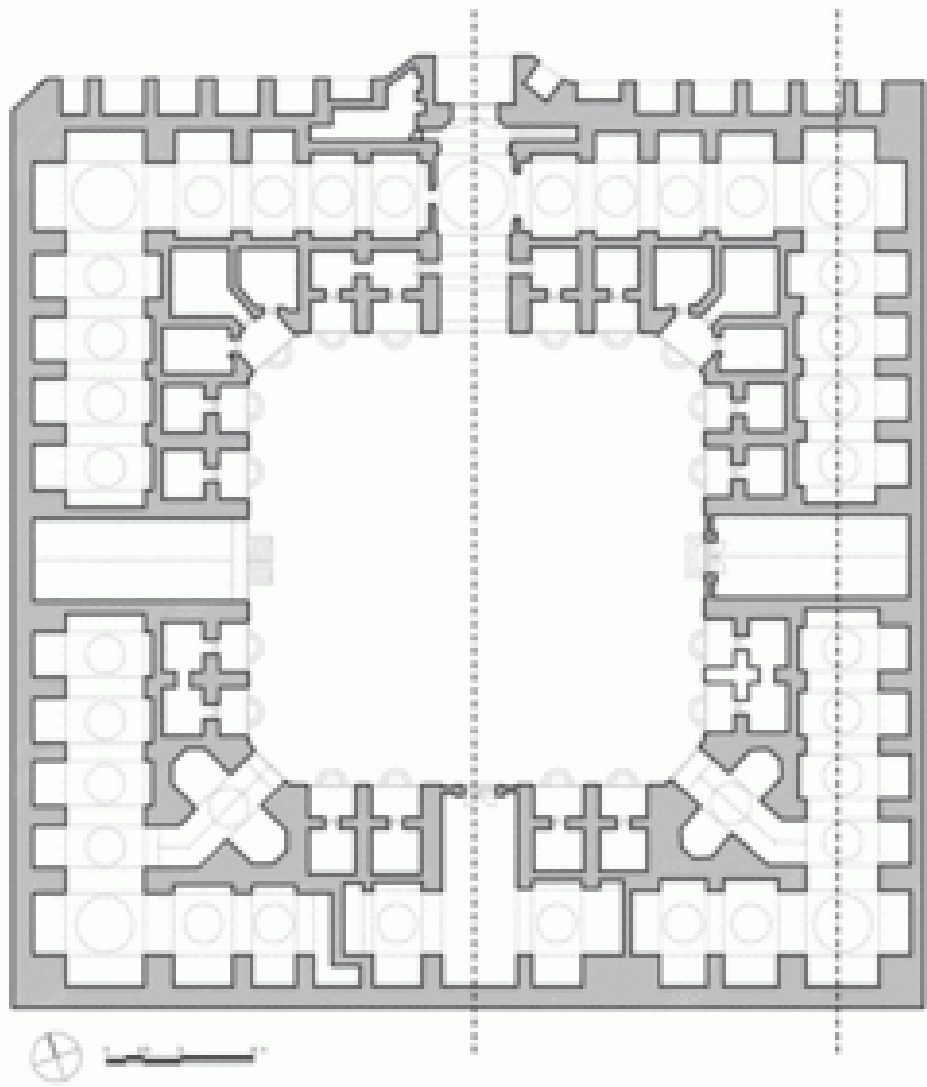

PROFANA ARHITEKTURA

1. **HAN** – hotel , u svim većim gradovima , sa posebnim mestom za stoku
2. **KARAVAN SARAJ** - motel – isto kao karavan saraj, samo što se nalazi pored puta
3. **HAMAM** – tursko kupatilo – javno, u svakom naseljenom mestu, najpoznatiji DAUT-PAŠIN hamam u Skoplju – dve velike kupole i 11 malih
4. **SAHATKULE** – kule sa časovnikom, različite osnove
5. **BEZISTAN** – tržnica , u BAŠČARŠIJI – u Sarajevu – trgovinsko-zanatski centar
6. **MEDRESE** - **VERSKE ŠKOLE** (sa boravkom)

KARAVAN SARAJ - motel – isto kao karavan saraj, samo što se nalazi pored puta

Han u Sarajevu

HAMAM

Daut pašin hamam u Skoplju

Sahatkula - Sarajevo

Bašçaršija

Bezistan - Sarajevo

Bezistan - Sarajevo

UMETNOST STEĆAKA

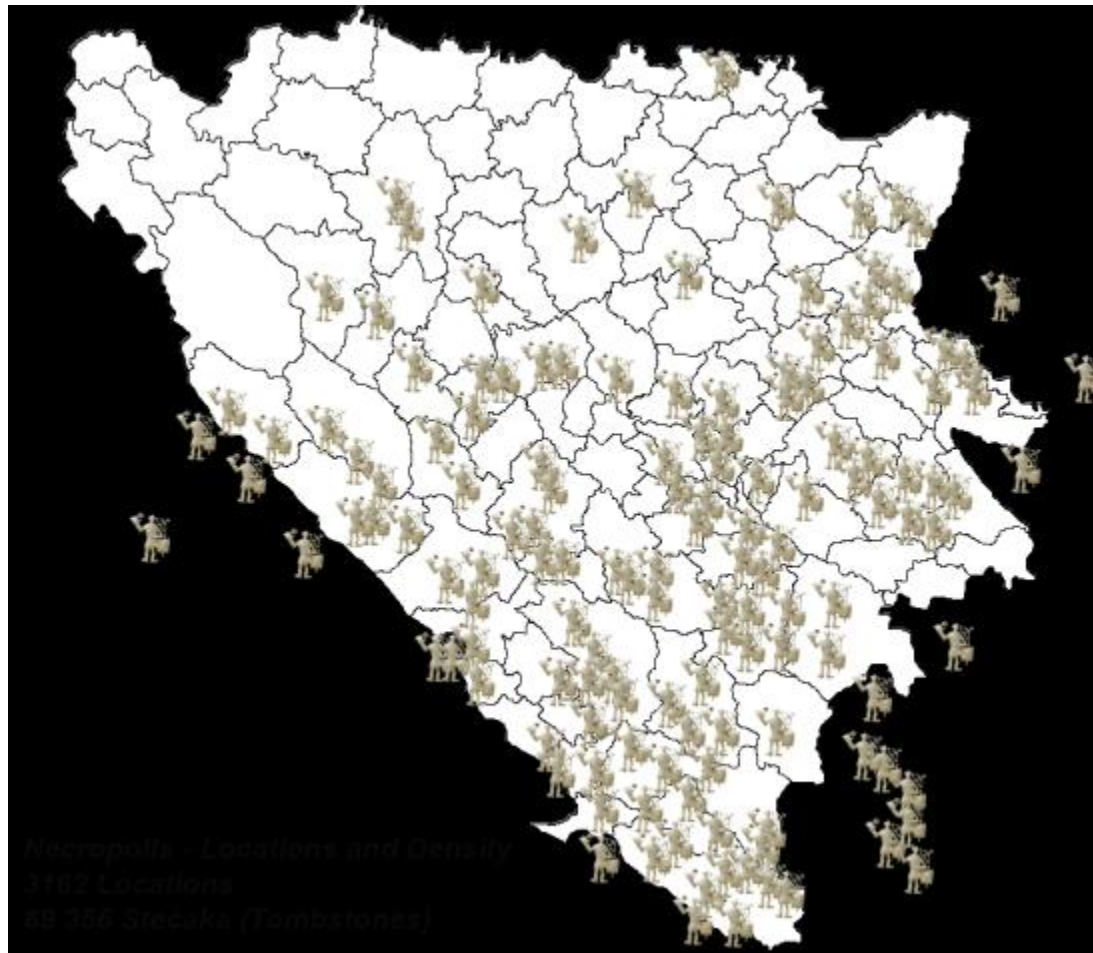
UMETNOST NADGROBNIH SPOMENIKA

U srenjem veku u BiH, manje u Grnoj Gori, grupisani u groblja – ili kraj puta

Oblik ploče, sanduka ili sarkofaga (kuće sa krovom)

Veći broj stećaka ima reljefe, manji urezane ornamente – figurativni (turniri, lov, dvoboj) nema proporcije, ni perspektive- friz ili su presečeni vertikalama

Lokaliteti stećaka

Stećak

Stećci

PRIMENJENA UMETNOST

1. Obrada metala:

a) graviranje

b) iskucavanje

c) filigram

d) inkrustracija

2. Obrada kože:

a) reljef

b) vez

c) slikanje

3. Čilimarstvo

4. Vez

Ismalnska umetnost na teritoriji Srbije

- Nastala izmedju 15. I 17. veka
- Nastala su brojna umetnicka dela **religijskog i svetovnog karaktera**
- Graditeljstvo, slikanje minijatura, primenjen umetnost
- Pored džamija koje su podizali turski velikodostojnici ili ipak lokalni vladari, kao javne gradjevine gradili su se k karavansaraji, hanovi, hamami I bezistani
Važan grad tokom osmanlijske vladavine bio je Beograd
- U Beogradu očuvana je samo jedna **džamija Bajrakli** i nekoliko drugih objekata turske arhitekture
- Jak uticaj islamske umetnosti bio je prisutan u Srbiji do 19. veka

Džamija Bajrakli

Turbe - Kalemegdan

